

TYEL:N MUKAISEN ELÄKEVAKUUTUKSEN ERITYISPERUSTEIDEN MUUTOKSEN PERUSTELUT

Vakuutusmaksun työkyvyttömyyseläkeosan määrittämisessä tarvittavia kertoimia ja arvoja.

Laskuperustemuutoksessa haetaan eräiden vakuutusmaksun työkyvyttömyyseläkeosan määrittämisessä tarvittavien kertoimien arvoja. Perustelut b-kertoimien arvoille on esitetty liitteenä olevassa muistiossa.

Liite:

Maksuluokkamallin kertoimien määrittäminen vuoden 2025 maksuluokkia varten

TYEL:N MUKAISEN ELÄKEVAKUUTUKSEN ERITYISPERUSTEIDEN PERUSTELUT

1. Vuoden 2025 vakuutusmaksu

1.1. Vuoden 2025 vakuutusmaksun rakenne

Vuoden 2025 maksutasoa määrittäessä käytetään seuraavia taloudellisia oletuksia¹:

	2024	2025
inflaatio %	1,8	1,5
ansiotasoindeksin muutos %	3,2	3,0
työttömyysaste %	8,2	7,4
TyEL-palkkasumman muutos %	1,5	3,0

Vuoden 2025 perustekorkona maksulaskelmissa käytetään 5,25 %. Perustekorko ei käytännössä kuitenkaan juurikaan vaikuta maksulaskelmiin.

Vuoden 2025 keskimääräistä perittävää maksua nostaa vuosille 2022–2025 jakautuva vuonna 2020 koronapandemian vuoksi työnantajien maksuosuuteen annetun tilapäisen maksunalennuksen kuoletus. Vaikutus vuoden 2025 maksuun on Eläketurvakeskuksen peruslaskelman mukaisesti 0,45 prosenttiyksikköä, jolla tilapäisen alennuksen jäljellä oleva osa tulisi kuoletuksi vuoden 2025 loppuun nykyoletuksin. Kuoletusta ei tarkisteta vuonna 2026.

Maksutaso muodostuu komponenteittain keskimäärin seuraavaksi (% palkkasummasta):

Maksun osat (% palkkasummasta)	2024	2025
Vanhuuseläke	3,62	3,67
Työkyvyttömyyseläke	0,80	0,70
Tasaus ilman alennuksen kuoletusta	20,07	20,24
Alennuksen kuoletus	0,41	0,45
Maksutappio + lakisääteiset	0,12	0,12
Yhteensä	25,02	25,18
Hoitokustannus	0,19	0,17
Hyvitys	-0,4	-0,5
Perittävä maksu	24,81	24,85

¹ ETK:n lyhyen aikavälin ennuste (ns. It-ennuste) 1.10.2024

Työntekijän maksuosuus muodostuu vuonna 2025 seuraavanlaisiksi (% palkkasummasta):

	2024	2025
Alle 53- ja yli 62-v. työntekijän osuus	7,15	7,15
53-62-v. työntekijän osuus	8,65	8,65
Työnantajan osuus keskimäärin	17,34	17,38

YEL-maksu on alle 53-vuotiaiden ja yli 62-vuotiaiden osalta 24,10 % (24,10 % vuonna 2024) ja 53–62-vuotiaiden osalta 25,60 % (25,60 %). Vuoden 2020 tilapäinen maksunalennus ei koskenut YEL-maksua.

Nykyinen 53–62-vuotiaiden maksu on 1,5 %-yksikköä suurempi nyt viimeisen kerran vuonna 2025.

1.2. Maksun osat

Vanhuuseläkeosa on vuonna 2025 keskimäärin 3,67 % palkoista (3,62 % vuonna 2024). Vanhuuseläkeosan keskimääräinen suuruus kasvaa vähitellen eliniän ja vanhempien ikäluokkien osuuden kasvaessa.

Maksun **työkyvyttömyyseläkeosa** pyritään asettamaan siten, että sen arvioidaan riittävän kattamaan puolet kahtena seuraavana vuonna työkyvyttömäksi tulevien eläkemenosta. Se on siis ennuste tulevien vuosien menon aiheuttamasta maksutarpeesta.

Työkyvyttömyyseläkeliikkeen tuloksen odotetaan olevan ylijäämäinen vuonna 2024 noin 0,08 % palkkasummasta.

Työkyvyttömyyseläkeosan tasoksi vuodelle 2025 esitetään 0,7 % palkoista (0,8 % vuonna 2024), mikä on pienempi kuin ennustettu eläkemeno. Vuoden 2022 osalta työkyvyttömyyseläkeliike on tuottanut ylijäämää, ja se voidaan ottaa huomioon nyt vuoden 2025 tariffia määritettäessä. Työkyvyttömyyseläkeliikkeen tuloksen vuonna 2025 ennakoidaan olevan keskimäärin -0,09 % palkoista, mutta tuloksissa on työeläkeyhtiökohtaisia eroja. Tulos 10 vuoden keskiarvona, vuoden 2016 tilapäinen alennus huomioden, olisi noin 0,02 % palkkasummasta.

Keskimääräinen maksun työkyvyttömyyseläkeosa laskee, joten perustemuutoksessa haetaan työkyvyttömyysriskin hallintaosan kertoimelle vastaavasti uutta arvoa.

Vuodesta 2023 alkaen vakuutusmaksun **hoitokustannusosa** on määräytynyt työeläkeyhtiökohtaisten laskuperusteiden mukaisesti. Hoitokustannusosan keskimääräinen taso on STM:n ilmoittama yhtiökohtaisten vahvistettujen hoitokustannusperusteiden perusteella arvioitu 0,17 % palkkasummasta. Hoitokustannusosan 2025 lisäksi

pienien vakuutusten osalta tasauksesta tulevaa korvausta käytetään muiden kuin vakuutusten hankinnan liikekulujen kattamiseen. Maksun työkyvyttömyyseläkeosasta tulevaa korvausta, joka perustuu työkyvyttömyyseläke- ja kuntoutuspäätösten määriin, käytetään vastaaviin kuluihin. Lisäksi liikekulujen kattamiseen käytetään TyEL-toiminnan kumulatiivista hoitokustannusyliäämistä. Hoitomaksun yhteisistä osista tehdään TELA:n johdolla selvitys, joka valmistuu tammikuussa 2025.

Maksutappio-osan kertoimet pyritään määrittämään siten, että maksutappioliike johtaisi pitkällä aikavälillä keskimäärin nollatulokseen. Perustehakemuksen mukaisilla kertoimilla maksutappio-osa olisi keskimäärin noin 0,08 % palkkasummasta (0,07 % vuonna 2024).

Lakisääteisten maksujen osa sisältää Eläketurvakeskuksen kustannukset, oikeushallintomaksun sekä Finanssivalvonnan maksun. Näiden tason on arvioitu olevan noin 0,046 % palkkasummasta.

Arvio vuonna 2025 maksettavista **asiakashyvityksistä** perustuu ETK:n keräämiin ja yhdistämiin hyvityssiirtoarvioihin hetkeltä 30.9.2024. Keskimääräisen hyvitystason arvioidaan olevan 0,5 % palkkasummasta (0,4 % vuonna 2024).

1.2.1. Maksun tasausosa

Kohdan 1.2. mukaiset keskimääräiset maksunosat huomioiden keskimääräinen maksu ilman asiakashyvityksiä ja yhtiökohtaista hoitokustannusosaa on 25,18 % (25,02 % vuonna 2024).

Tasausmaksun laskennassa käytettävä kerroin y_{2025}^p on sopimustyönantajilla 25,28 % (25,12 % vuonna 2024) ja tilapäisillä työnantajilla 26,28 % (26,12 % vuonna 2024).

Sopimustyönantajilla kerroin määräytyy vuodesta 2023 lähtien keskimääräisestä maksusta ilman hoitokustannusosaa ja asiakashyvityksiä korvaamalla keskimääräinen maksutappio-osa pienten vakuutusten maksutappio-osalla. Tilapäisten työnantajien kerroin on laskettu lisäämällä edelliseen puolet tilapäisten työnantajien hoitamiseen varatun korvauksen vaikutuksesta. Tätä voidaan pitää tilapäisten työnantajien vakuutusmaksussa kohtuullisena osuutena hoitamisesta aiheutuneista kuluista.

Maksun tasausosa on tällöin 20,69 % palkoista (20,48 % vuonna 2024). TyEL-MEL -tasausvastuun arvioidaan tällöin kehittyvän seuraavasti.

Tasausvastuu 31.12.v,	2023	2024	2025
mrd. €	11,8	12,0	12,6
% vuoden v+1 tasauseläkemenosta	75,7	76,1	79,0
% vuoden v palkkasummasta	16,4	16,4	16,8
josta vähimmäismäärän ylittävä osa,			
mrd. €	8,7	8,8	9,4
% vuoden v palkkasummasta	12,1	12,1	12,5

Taulukossa mainittu tasausvastuun vähimmäismäärä on 20 % seuraavan vuoden tasauseläkemenosta.

Eläketurvakeskus on tehnyt myös pessimistisen lyhyen aikavälin maksutasoennusteen (1.10.2024), jossa palkkasumman kasvu vuonna 2024 on 0,7 % ja -1,0 % seuraavana vuonna. Sen mukaan tasausvastuuta olisi vuoden 2025 lopussa 11,7 miljardia euroa, joka vastaa noin 71,5 % vuoden 2026 tasauseläkemenosta.

2. Laskuperustemuutokset

Tässä laskuperustehakemuksessa haetaan vuoden 2025 vakuutusmaksun laskennassa käytettävien kertoimien arvot.

Hakemukseen sisältyy myös vuoden 2025 vakuutusmaksua koskevien kertoimien lisäksi osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun laskentaan liittyvän tasauskertoimen arvo vuodelle 2023.

Laskuperusteisiin haetaan myös tarkennusta koskien siirtoon päättyneiden vakuutusten huomioimista riskisuhteiden laskennassa niin, että huomioitavia vuosia on jatkossa 10 nykyisen 7 sijaan. Muutos tapahtuu vaiheittain, vaikuttaa ensimmäisen kerran vuoden 2024 riskisuhteen laskentaan vuoden 2026 maksuluokkaa määrättäessä ja on täysimääräisenä käytössä vuonna 2029. Tarkoituksena on, ettei työnantaja voi välttyä maksuluokkavaikutukselta siirtymällä toiseen yhtiöön.

3. Voimaantulo

Vuoden 2025 vakuutusmaksua koskevat kohdat tulevat voimaan 1.1.2025 ja edellä mainittu osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun laskentaan liittyvän tasauskertoimen arvo 31.12.2024.

Vuoden 2026 vakuutusmaksua koskeva muutos kohtaan 4.1.2 tulee voimaan 1.1.2026.

TYEL:N MUKAISEN ELÄKEVAKUUTUKSEN ERITYISPERUSTEIDEN PERUSTELUT

1. Kerroinmuutokset

Perusteissa esitetään vahvistettavaksi perusteiden liitteessä vastuovelkaa ja takaisinlainausta koskevien kertoimien arvot vuodelle 2025 sekä vuoden 2024 lopussa vanhuuseläkkeiden täydentämiseksi tehtäviä korotuksia määrittävät kertoimet liitteinä olevien muistioiden mukaisesti.

Lisäksi perusteiden liitteessä esitetään vahvistettaviksi alkaneiden työkyvyttömyyseläkkeiden korvausvastuun laskennassa käytettävät pääteivät Eläketurvakeskuksen syksyllä päivittämän pitkän aikavälin ennusteen pohjalta.

2. Muuta

Täydennyskertoimen laskennassa oleva täydennysperusteen 10 prosentin rajoitussääntö esitetään poistettavaksi.

Nykyistä rajoitusta perusteltiin sillä, että näin yksittäisen eläkelaitoksen poikkeavan alhainen vakavaraisuus ei vaikuta täydennyskertoimen arvoon. Rajoitus on ollut käytössä vuodesta 2007 lähtien, eli täydennyskertoimen käyttöönotosta alkaen.

Täydennyskertoimen arvo on rajattu minimissään nolnaan vuoteen 2022 asti. Vuodesta 2023 lähtien täydennyskertoimen kaava muuttui siten, että myös negatiiviset arvot ovat mahdollisia. Tätä edelsi lakimuutos, jonka perusteluissa (HE 30/2022 vp) todetaan mm. seuraavaa: ”Poikkeuksellisen heikossa sijoitusmarkkinatilanteessa eläkelaitosten vakavaraisuudet heikkenevät voimakkaasti. Tällaisessa tilanteessa täydennyskerroin voisi saada nykytilasta poikkeavasti myös negatiivisia arvoja”. Muutoksen oli tarkoitus turvata eläkelaitoisten vakavaraisuutta ja pitkäjänteistä sijoitustoimintaa poikkeuksellisen heikoissa markkinatilanteissa.

Eläketurvakeskuksen laskelmien mukaan nykyinen rajoitus 10 prosenttiin heikentää kuitenkin täydennyskertoimen negatiivisten arvojen vakavaraisuutta tukevaa vaikutusta poikkeuksellisen heikoissa markkinatilanteissa, koska sillä syntyy täydennyskertoimelle absoluuttinen alaraja (muistio liitteenä). Tästä syystä rajoituksesta on syytä luopua.

Osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun laskentaa koskevassa kohdassa korjataan kaavan numerointi oikeaksi.

3. Voimaantulo

Muutokset tulevat voimaan 1.1.2025, kuitenkin siten, että rahastoitujen vanhuuseläkkeiden korotuskertoimet ja korjaus osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun kaavan numerointiin tulevat voimaan 31.12.2024.

LIITTEET

Muistio täydennysperusteen rajoittamisesta täydennyskertoimen laskennassa

Muistiot kertoimien laskennasta:

- Vanhuuseläkevastuun korotuskertoimet vuodelle 2024
- Tilinpäätöskertoimet vuodelle 2025
- Rahastoperusteen vakiot r , q , s ja u vuodelle 2025
- Työkyvyttömyysperustejaoksen muistio varauskertoimista vuodelle 2025